

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa R. Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 3.

V Ljubljani, 1. februarja 1885. l.

XXV. leto.

Učitelj naj napreduje na podlogi svojega naobraženja.

Mnogo se je že govorilo in pisalo o raznih šolskih zadevah in tako tudi o potrebi, da napreduje učiteljstvo; težko se tedaj o tem pové še kaj novega. Ali, če se poslužujemo vedno in edino le tega, kar imamo od svojih prednikov, reči bi se nam smelo, da smo jim nevredni nasledniki. — Truditi in delati je bilo in bode tudi v prihodnje neprenehoma treba. Ako tudi ne delamo bistveno in vseskozi izvirno, delajmo vsaj našim zdanjim razmeram primerno. — „Tempora mutantur et nos in illis“ pravi znani rek. Kar je bilo nekedaj prav dobro, je zdaj morda le še dobro, mogoče tudi že nedostavno, treba je boljšega. Če nam je tudi iz minulosti marsikatero čvrsto, zlato zrno veliko vredno, vendar zahteva morda že zdanjost, da ga popolnujemo in zdanji dôbi primerno izpreminjamo.

Napredovati je bilo in bode treba v vseh stanovih; najbolj pa je treba napredovati onim stanovom, kateri vplivajo na razvoj in vzgojo človeško. Takim stanovom v prvi vrsti prištevamo stan učiteljski.

Iz predavne dôbe znani rek: „Quem dii odere, paedagogum facere“ dokazuje težavno stališče učiteljsko, ob enem pa tudi pojasnjuje zgodovinski njegov obstanek. — Odkar biva človeški rod, spojena je z njim tudi njegova vzgoja. Vselej in neprenehoma se je moralo razmotravati, kako naj se vpliva na nedoraslega, da kasneje zadostuje vsestranskim zahtevam svojega veka, ter se popnè do stališča, da postane vreden ud človeške družbe in zopet razboren vzgojitelj svojim potomcem. — Način, po katerem se je od nekedaj do dandanes prizadevalo to doseči, pa gotovo ni bil vselej enoličen, marveč je moral biti času primeren, moral se je ozirati na istodobne potrebe — bodi si v duševnem in gmotnem, kakor tudi v pravem oziru. Pokazujejo se nam tedaj v pouku in vzgoji vedne premene in različna načela. Ne moremo sicer reči, da so bila takova načela človeštvu vselej blagodejna; trditi le smemo, da so bila resnična, ker to nam dokazuje pedagoška zgodovina.

Ker sta se pouk in vzgoja tekom časa po načinu mnogovrstno izpreminjala, morale se je temu dosledno tudi naobraževanje poučnih in vzgojevalnih faktorjev izpreminjati ter popolnovati. Ni mi namen, da bi tû zgodovinsko zasledoval, kakó je napredovalo, kakó se je razvijalo učiteljstvo od predavne do današnje dôbe; oziram se le samo nekoliko na njegove zdanje razmere in potrebe.

„Kdor ne napreduje, nazaduje“, pravi znana poslovice. Koliko ta poslovice veljá ravno učiteljskemu stanu, mi ni treba dokazovati. Pri našem napredovanji pa se nam je ozirati na dvojce: napredovati nam je umstveno in pravno. Te dve strani ste v tako

tesni zvezi, da si brez njih pravega napredka nikakor misliti ne moremo. S pravo npravstvenostjo družiti mora se naš osebni ali lastni duševni razvoj, dejansko delovanje v šoli in naše razmere v družbenskem življenji.

Pri vsakem delu, bodi si v katerem koli stanu, treba je nekake znanstvene podloge; brez nje ni upati pravega uspeha, brez nje ostane naše delo polovičarsko, ter po vsebini in obliki nedovršena. To veljá torej tudi nam; učiteljstvo potrebuje zanesljive podloge, predno prične svoje težavno delo. — Te podloge pridobimo si na učiteljskih, ker tem zavodom je namen, da po mogočnosti naobrazujejo gojenca, razvijajo njegov um ter mu vsaj nekoliko kažejo pot, po kateri naj pozneje hodi. Vender vsega, kar zahteva njegov bodoči poklic, mu učiteljsče ne more dati; kazalo mu je le navodilo in pot, po kateri naj se ravna pri svojem poklicu. Vidimo, da to delo še ni dovršeno. Ko nas pošlje omenjeni zavod v javnost, kmalu spoznamo, da še le malo vémo in premoremo. Pridemo ravno na razpotje. Dvoje nam je mogoče: ali ostati na polovični poti, pri tem, kar smo si prisvojili za časa šolskega naobraževanja, ali pa korakati dalje na podlogi pridobljenega znanja. — Menim, da se v tej zadevi ne pomišljemo mnogo. Vsakdo, kogar ni edino le vborno kruhoborstvo privedlo do učiteljskega stanú, more se odločiti, ker čuti potrebo in dolžnost, da napreduje sebi v čast in národu v korist.

Iskati moramo sredstev, po katerih bi se naj bolje izobraževali. K tem štejemo: lastno razmišljanje, izkušnjo in razna učila.

Zapustivši naobraževalni zavod stopili smo z najlepšo nado v svet; naš poklic nam je bil idealen, zaprek nismo poznali; nadejali smo se, da nam pojde v našem delokrogu vse po gladki poti. Povsod so nam cvetele krasne cvetice. No, koliko se nam je obistinilo? Marsikatera cvetica je pobesila glavico, ter mirno zaspala. — Poklic naš ostane nam sicer idealen in v pravem pomenu vzvišen, a naše prvotne misli morali smo prej ali pozneje vsaj nekoliko zamenjati z drugimi ali jih prestrojiti.

Pa čemu smo se izneverili svojim velikim mislim, ako so nas nekedaj také osrečevale? — Priznati nam je, da, radi njih nepripravnosti v praktičnem življenji. Razmere bile so močnejše, nego mi in naši vzori; sila in potreba ste tako hoteli. — Ta prikazen je novincu na šolskem polji lahko osodepolna, ker rada kalí njegovo zadovoljnost. Prva večja zapreka v izvrševanju njegovih misli dala mu je povod, da bi resno razmišljeval, kakor še doslej ni bil navajen. Odločiti bi se moral za eno ali za drugo, ker dvema gospodarjema se ne more služiti. Odločil naj bi se tedaj ali za svoje dozdanje načelo, ali pa za to, kar zahtevajo razmere, kar zahteva od njega svet. — Ustreza li lastnemu prepričanju, škoduje tako morda samemu sebi, morda celó svojemu poklicu in národu; ustreza pa razmeram, čutil bi se lahko nezadovoljnega, ker je primoran, da se izneveri svojim načelom. — Da se izogne obojemu zlù, iskati mora neke srednje poti, po kateri bi mogel zadovoljiti samega sebe in razmerè, ter vender vestno varovati svoj značaj. Za to pa je treba treznih misli, vedrega duhá, ker delo je gotovo silno težavno.

(Dalje prih.)

Knjiga Slovénka

v

XIX. veku.

Prejšnjo dobo našega slovstva opisuje Slomšek v Drobtincah l. 1853 str. 119—120 tako-le: „Žalostni časi so bili . . ; vsa v prahu in v mahu zarašena je slovenšina spala. Nemci in drugi ptuji sosedi so jo čertili in zaničevali, vlastenci so se nje sramovali; kaj čuda, da ni bilo čitati slovenskih knjig, niti bilo moža najti, kateri bi jih bil